

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA OPUNOMOĆSTVA

(zastupništva, zamjenjivanja, tj. povjeravanja i prepuštanja nekome da mu obavi neki posao)

GLAVA

o opunomoćstvu druga (suvlasnika, saučesnika), druga u diobi i (nečem drugom) osim nje.

A već je udružio (učinio saučesnikom, suvlasnikom Aliju) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, u svoju životinju (za žrtvovanje u Meki), zatim je zapovjedio njemu za njezinu diobu (tj. da je on, Alija podijeli, razdijeli).

(Napominje se da je opunomoćstvo, zastupništvo, povjeravanje, prepuštanje jednoga lica drugom licu da mu ono obavi neki posao moguće samo u onim poslovima u kojima je dozvoljeno da neko nekoga može zastupati, da neko u ime nekoga može taj posao izvršiti, da posao prima, trpi zamjenjivanje.)

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Ibnu Ebu Nedžiha, od Mudžahida, od Abdurahmana, sina Ebu Lejla-a, od Alije, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zapovjedio mi je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da milodarim sa pokrovcima (tj. da podijelim kao milostinju pokrovce, pokrivače, prekrivače za kamile, deve) deva koje su se poklale (kao žrtve) i sa njihovim kožama (tj. i njihove kože da podijelim kao milostinju).

(Mjesto da je Muhamed a.s. sobom dijelio kože i pokrovce on je zapovjedio, a to znači: opunomoćio, prepustio, Aliji da to za njega učini.)

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Lejs od Jezida, od Ebul-Hajra, od Ukbeta, sina Amira, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, dao njemu brave (da) podijeli njih na njegove drugove. Pa je ostao (jedan) jarić, pa je spomenuo njega Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"Žrtvuj ga ti (tj. Zakolji ga kao žrtvu ti sebi, za se)!"

(Riječ "atudun" je mlado do kože kada je ojačalo, a neki vele: to je jare kada navrši, koje navrši jednu godinu. Iz ovoga se jasno vidi i to da riječ "ganemun" bravi obuhvata i kože i ovce.)

GLAVA:

Kada je opunomoćio (imenovao opunomoćnikom, zastupnikom) musliman podanika nemuslimanske države (koji živi) u nemuslimanskoj državi ili (živi, nalazi se taj podanik) u islamskoj državi, dozvoljeno je (to).

PRIČAO NAM JE Abdulaziz, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Jusuf, sin Madžišuna, od Saliha, sina Ibrahima sina Abdurahmana sina Avfa, od njegova oca, od njegova djeda Abdurahmana, sina Avfa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Pisao sam Umejetu, sinu Halefa (jedno) pismo s (tim, tj. o tome) da čuva (štiti on) mene u mom imanju (ili porodici, ili: u onome zbog čega sluša, osluhuje čovjek šta će s njim da se desi) u Meki, a čuvaću (ja) njega u njegovom imanju (ili: porodici, ili u onome što sluša, tj. u onome čemu nagingje) u Medini. Pa pošto sam spomenuo Milostivoga, rekao je: "Ne poznajem Milostivoga, piši mi sa tvojim (svojim) imenom koje je bilo u predislamlju." Pa sam mu pisao Abdu Amrin (Abdu Amr).

(Ime Abdurahman znači: rob Milostivoga, misli se na Boga Stvoritelja. Zapravo Rahman se prevodi Milosrdni, a Rahim je Milostivi. Takav je prevod uzet u ovom radu.)

Pa pošto je bio (tj. Kad je bio okršaj, rat) u danu Bedra, izašao sam k (tj. do jednoga položaja na jednom) brdu zato (da) čuvam njega (Umejeta brižno) kada su spavali ljudi. Pa je ugledao (vidio, opazio) njega Bilal, pa je izašao dok je (dok nije) zastao na sijelu (okupu) od Pomagača pa je rekao: "Umejeta, sina Halefa (držite, udrite)! Ne spasio se (ja) ako se (on) spasi!" Pa je izašao odjel (grupa) od Pomagača u naše tragove (tj. za nama). Pa pošto sam se pobojao da se (oni) prilijepe (pridruže) nama (tj. da će nas stići), ostavio sam pozadi (iza sebe) za njih (njima) njegovog sina radi (toga da) zaposli (omete) njih, pa su ga ubili. Zatim nisu htjeli (drugo osim to) da slijede nas. A bio je čovjek težak (teretan), pa pošto su nas stigli, rekao sam njemu: "Lezi (prsima na zemlju, tj. potrbuši se)!" Pa je legao, pa sam bacio na njega svoju osobu (tijelo, tj. sebe) radi (toga da) spriječim njega (tj. da ga zaštitim svojim tijelom od njih). Pa su skrozirali njega (tj. probadali su njega) sa sabljom ispod mene dok su ubili njega (dok ga nisu ubili). I pogodio je jedan (od) njih moju nogu sa svojom sabljom. I bio je (običaja) Abdurahman, sin Avfa, (da) pokazuje nama taj trag (tj. ožiljak) u leđima svoga stopala (tj. na svojoj nozi).

(Radi doslovnosti prevodim "skrozirali su (tj. probadali su) ga sa sabljama" i "pogodio je moju nogu sa svojom sabljom", iako je pravilno u našem jeziku reći: probosti sabljom i pogoditi sabljom, dakle bez onoga "sa". Iz istoga razloga je upotrebljen i neknjiževni izraz skrozirati, jer "tehallele" je od "hilale": između, kroz.)

Rekao je Ebu Abdullah: Čuo je Jusuf Saliha (tj. slušao ga je, sastajao se s njim), a Ibrahim svoga oca.

GLAVA

opunomoćstva u mijenjanju (novca za novac) i vaganju.

A opunomoćavao je (imao je običaj da imenuje opunomoćnika) već Umer i Ibnu Umer u mijenjanju.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Abdul-Medžida, sina Suhejla sina Abdurahmana sina Avfa, od Seida, sina Musejeba, od Ebu Seida Hudrija (Hudrije) i Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, učinio namjesnikom (jednoga) čovjeka nad Hajberom pa je donio njima dobrih datula (taj čovjek). Pa je rekao (Muhamed a.s.):

"Zar su sve datule Hajbera ovakve?" Pa je rekao: "Zaista mi svakako uzimamo sa' od ove (vrste) za dva sa'a, a dva sa'a za tri (sa'a od druge vrste)." Pa je rekao: "Ne čini (tako). Prodaj obične (datule) za novac (drahme), zatim kupi za drahme (tj. za novce) dobre (izvrsne datule)." I rekao je u vaganju (vagi) isto tako (tj. isto tako da se postupa u vezi svega što se vaga, mjeri).

(Još se jednom napominje da izrazi "džem'un" i "dženibun" znače vrste datula, hurmi. "Džem'un" su slabe, obične datule, a to su one koje su skupljane, sabirane bez izabiranja. "Dženibun" su dobre, izvrsne datule, a to će reći: da su tako dobre kao da su ostavljane na stranu, kao da su probirane.)

GLAVA:

Kada je vidio pastir (čoban) ili zastupnik ovcu (da) umire ili (neku) stvar (da) se kvari, zaklaće (ovcu dok je još živa) ili će popraviti (ono) što (je takvo da) se boji na njega (tj. njemu, toj stvari) pokvarivanja.

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, čuo je Mutemira, obavijestio nas je Ubejdulah od Nafi'a da je on čuo sina Kaba, sina Malika (da) priča od svoga oca da je ono (bio slučaj da) su bili za njih (tj. u njih neki) bravi (da) pasu (travu) u Sel'u (brdu kod Medine), pa je vidjela (tj. ugledala jedna) robinja naša u (jedne) ovce od naših brava smrt, pa je razbila (jedan) kamen pa je zaklala nju s njim (kamenom). Pa je rekao njima: "Ne jedite do (da, tj. dok ne) upitam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, ili (da) pošaljem k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (nekoga) ko će pitati njega (je li dozvoljeno jesti meso ove ovce)." I (pričao je) da je on pitao Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, o tome, ili je poslao (ko će pitati) pa je zapovjedio njemu za njezino jedenje (tj. da se može jesti meso te ovce).

(Kamen je robinja razbila da ga napravi oštrim kako bi mogla njime zaklati ovcu.)

Rekao je Ubejdulah: "Pa čudi me (ili: zadivljuje me) da je ona robinja i da je ona zaklala." Slijedio je njega (Mutemira) Abdete od Ubejdulaha.

GLAVA:

Opunomoćstvo (zastupništvo) prisutnoga je dozvoljeno.

A pisao je Abdullah, sin Amra k svome ekonomu, a on (ekonom) je odsutan od njega da dadne zekjat (radilo se u stvari o sadekatul-fitru-milostinji za mršenje) od njegove porodice male i velike (tj. za članove njegove porodice: malodobne i punodobne članove).

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Selemeta, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bio je za (jednoga) čovjeka na Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (dug, dugovanje jedan) devac (koji je imao starost jednu određenu) godinu od deva, pa je došao njemu (taj čovjek da) naplati njega (devca, tj. da dobije takvog devca) pa je rekao (Muhamed a.s.): "Dajte ga." Pa su tražili njegovu godinu (tj. njegovo godište) pa nisu našli njemu (tom čovjeku drugo ništa) osim godine iznad nje (tj. iznad godine koju je imao devac kakvog je dugovao Muhamed a.s. - a to znači: nisu našli istih godina devca nego su našli starijeg, jačeg devca). Pa je rekao: "Dajte mu (tog starijeg)." Pa je rekao (taj čovjek): "Ispunio si mi (u

cijelosti dugovanje), ispunio Allah za tebe (tebi)!" Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista najbolji (od) vas je najljepši (od) vas plaćanjem (dugovanja, tj. najbolji između vas je onaj ko najljepše plaća, isplaćuje svoj dug)."

GLAVA

opunomoćstva u isplaćivanju dugova.

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Šubete od Selemeta, sina Kuhejla, rekao je: čuo sam Ebu Selemeta, sina Abdurahmana, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je (jedan) čovjek došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da) naplati njemu (tj. od njega dugovanje sebi) pa je bio grub (neuljudan u traženju duga) pa su namjeravali s njim (da se obračunaju) njegovi drugovi, pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pustite ga (na miru), pa (tj jer) zaista za vlasnika prava je govor (tj. onaj ko ima neko svoje pravo, taj ima pravo i da govori)." Zatim je rekao: "Dajte mu godinu (tj. godište) kao njegova godina." Rekli su: "O poslaniče Allaha, nećemo naći (drukčije) osim priličnije od njegove godine." Pa je rekao: "Dajte mu, pa (jer) zaista najbolji (od) vas je najljepši (od) vas plaćanjem (isplaćivanjem duga)."

GLAVA:

Kada je poklonio (neko) stvar (nešto) za opunomoćnika (opunomoćniku) ili zagovornika naroda (tj. ljudi), dozvoljeno je zbog govora Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, poslanstvu Hevazina kada su pitali (tj. molili) njega (članovi tog poslanstva da im povrati) ratne plijenove (zaplijenjene na Hunejnu) pa je (tom prilikom) rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Moj dio je za vas (tj. Poklanjam vam svoj lični dio od plijena)."

PRIČAO NAM JE Seid, sin Ufejra, rekao je: pričao mi je Lejs, rekao je: pričao mi je Ukajl od Ibnu Šihaba, rekao je: a tvrdio je Urvete da su Mervan, sin Hakema, i Misver, sin Mahremeta, izvijestila njih dva njega da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ustao kada je došlo njemu poslanstvo Hevazina (bivši oni) muslimani (tj. nakon što su pripadnici toga plemena primili Islam) pa su molili njega da vrati k njima njihove imetke (imanja) i njihovo roblje, pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najdraži govor k meni je najistinitiji (od) njega, pa odaberite sebi jednu (od) dvije grupe: ili roblje, ili imetak. A već sam se bio udaljio za (zbog) vas (u iščekivanju, tj. već sam vas mnogo čekao, pogledao da dođete)." A već je bio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, izgledao (čekao) njih deset i nekoliko dana (doslovno: noći) kada se vrnuo (vratio) od Taifa. (Nije dijelio ratnoga plijena čekajući da Hevazin primi Islam i da dođu na nagodbu.) Pa pošto se razjasnilo (jasno pokazalo) njima da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (drugo) osim vraćaća (tj. da on neće vratiti) k njima osim jednu (od) dvije grupe (vrijednosti), rekli su: "Pa zaista mi odabiremo naše roblje (da nam se vrati)." Pa je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u muslimanima (tj. među muslimane) pa je pohvalio na Allaha sa (onim) što je On njegov pripadnik (tj. zahvalio je Allahu kako pristoji, kako treba), zatim je rekao: "Što se tiče poslije, pa zaista ova vaša braća već su došli kajući se, i zaista ja sam već vidio (odlučio) da vratim k njima njihovo roblje, pa ko je volio (tj. ko voli) od vas da se pomiri s time (tj. ko želi da bude raspoložen sa ovim rješenjem), pa neka čini

(učini to); a ko je volio od vas da bude na svome dijelu (udjelu od ratnog plijena) da dadnemo njemu njega od prvoga (onoga) što zaplijeni Allah na nas (tj. nama), pa neka čini." Pa su rekli ljudi: "Već smo odobrili to (pomirili smo se s time) radi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za njih (tj. njima, pripadnicima plemena Hevazin da povratimo roblje)." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. "Zaista mi ne znamo ko je dozvolio od vas u tom (da se ovako postupi, i ne možemo ga razlikovati od) od (onoga) ko nije dozvolio, pa vratite se (tako) da podignu (tj. dostave, saopće) k nama vaši poznavaooci (tj. komandiri, jer su ove riječi upućene vojnicima Muhammeda a.s., koji su učestvovali u borbi na Hunejnu protiv Hevazina) vašu stvar (tj. vaše raspoloženje)." Pa su se vratili ljudi, pa su razgovarali (s) njima njihovi poznavaooci (zapovjednici), zatim su se vratili k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa su izvijestili njega da su oni odobrili (pomirili se s tim) i dozvolili su (to).

GLAVA:

Kada je opunomoćio (jedan) čovjek (drugoga čovjeka) da dadne (jednu) stvar (nešto), a nije objasnio koliko će (da) dadne (da da), pa je dao na (onaj način, tj. u onom iznosu) što međusobno poznaju njega ljudi (kao običan iznos).

PRIČAO NAM JE Mekija, sin Ibrahima, pričao nam je Ibnu Džurejdž od Ata'a, sina Ebu Rebaha, i (još drugih) osim njega, povećavaju neki (od) njih nad nekog (u pričanju), a nije priopćio njega (hadis) svaki (od) njih (nego ga je priopćio, dostavio) jedan čovjek od njih, od Džabira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Bio sam sa Vjerovijesnikom, pomilovao ga Allah i spasio, u (jednom) putovanju pa sam bio na (jednom) sporom (devcu), on je samo u zadnjem (dijelu) naroda (bio je zadnji). Pa je prošao pokraj mene Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "Ko je ovo (tj. Ko je to)?" Rekao sam: "Džabir, sin Abdullaha." Rekao je: "Šta je tebi?" Rekao sam: "Zaista ja sam na (jednom) sporom devcu." Rekao je: "Da li je s tobom (uza te kakva) grana (prut, štap)?" Rekao sam: "Da." Rekao je: "Daj mi je." Pa je udario njega (devca), pa je odbio (tj. potjerao) njega pa je bio od toga mjesta od prvoga (dijela) naroda (tj. sad je bio prvi među devama ljudi). Rekao je: "Prodaj mi ga." Pa sam rekao: "Nego on je za tebe, o poslaniče Allaha (tj. Ne prodajem ga nego ti ga poklanjam, o poslaniče Allaha)!" Rekao je: "Prodaj mi ga! Već sam ga uzeo za četiri zlatnika (tj. Uzimam ga za četiri zlatnika), a tebi su njegova leđa do Medine (tj. a jaši ga ti do Medine kako ga i jašeš)." Pa pošto samo se približili (na kratko rastojanje) od Medine, uzeo (tj. počeo) sam (da) otprtljam (tj. da se odvojim i odem). Rekao je: "Gdje hoćeš (tj. Gdje ćeš tako žurno)?" Rekao sam: "Oženio sam ženu, već je prošao od nje (njezin muž, tj. umro je njezin prvi muž; ili: već je prošao od nje njezin mladalački dio života, tj. sredovječnu ženu sam oženio, oženio sam se sreovječnom ženom, pa je kao takva i iskusna u životu te žurim da vidim šta će reći)." Rekao je: "Pa zašto nisi (oženio) djevojku (da ti) zabavljaš nju, ("leibe": igrati se; zabavljati, jer je svaka igra pomalo i zabava.) a (ona da) zabavlja tebe?" Rekao sam: "Zaista je moj otac umro i ostavio je kćeri pa sam htio da vjenčam (oženim) ženu (koja) je već iskusila (život), prošao je od nje (muž, ili: prošao je od nje mladalački dio života)." Rekao je: "Pa to je (pametno)." Pa pošto smo stigli (u) Medinu, rekao je: "O Bilale, isplati mu (dugovanje, dug) i povećaj mu (i daj mu i više)." Pa je dao njemu četiri zlatnika i povećao mu je karat.

(Smatra se da je tada u narodu bio poznat običaj da se dadne više jedan karat.)

Rekao je Džabir: Neće se rastaviti (rastati od) mene povećanje (višak) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio. Pa ne rastavljaše se (taj) kirat (karat od) kožne kese (ili: korica sablje) Džabira, sina Abdullaha.

GLAVA

opunomoćstva žene vođu (rukovodioca) u sklapanju braka.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada, rekao je:

Došla je (jedna) žena k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekla: "O poslaniče Allaha, zaista ja sam već poklonila tebi od svoje osobe (tj. poklanjam sebe tebi)." Pa je rekao (jedan) čovjek: "Vjenčaj mi je." Rekao je: "Već smo vjenčali tebi nju sa (onim, tj. zbog onoga, na osnovu onoga) što je sa tobom (što znaš) od Kur'ana."

GLAVA:

Kada je opunomoćio (jedan čovjek drugog nekog) čovjeka pa je ostavio opunomoćnik (jednu) stvar (nešto) pa je dozvolio (ili darovao) njemu opunomoćitelj (davalac punomoći), pa ono (pa to) je dozvoljeno. Iako je pozajmio njemu do imenovanog roka, dozvoljeno je.

A rekao je Usman, sin Hejsema, Ebu Amr: pričao nam je Avf od Muhameda, sina Sirina, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Opunomoćio je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za čuvanje milostinje ramadana (tj. da čuvam milostinju za mršenje - sadakul-fitr, sadakatul-fitr koju je narod donio u naravi, hrani da se podijeli među siromašne), pa je došao meni (jedan, neki) dolazač (tj. došao mi je neko nepoznat) pa je počeo (da) sipa od hrane (sebi, tj. da grabi sebi sa hrpe koju čuvam). Pa sam uzeo (tj. uhvatio) njega i rekao sam: "Tako mi Allaha zaista svakako ću dignuti (tj. predvesti, odvesti) tebe k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Zaista ja sam potreban (tj. siromašan) i na mene (na meni, na mome teretu) je obitelj (ukućani) i za mene je (tj. u mene ima za ovom hranom) žestoka potreba." Rekao je: Pa sam pustio njega. Pa sam osvanuo, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "O Ebu Hurejrete, šta je učinio tvoj zarobljenik sinoć (ili: noćas)?" Rekao je: Rekao sam: "O poslaniče Allaha, tužio se (na) žestoku potrebu i obitelji (ukućane) pa sam se smilovao njemu, pa sam pustio njegov put (pa sam ga pustio)." Rekao je: "Zar ne (tj. Pazi)! Zaista on je već lagao tebi, a vratiće se (ponovno, doći će opet)." Pa sam saznao da će se on vratiti zbog govora poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista on će se vratiti." Pa sam zasjeo njemu (tj. napravio sam mu zasjedu, stupicu). Pa je došao (da) sipa od hrane, pa sam uzeo njega pa sam rekao: "Zaista svakako ću dignuti tebe k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Pusti me, pa (jer) sam zaista ja potreban i na meni su obitelji, neću se vratiti." Pa sam se smilovao njemu pa sam pustio njegov put (tj. sklonio sam mu se s puta). Pa sam osvanuo pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "O Ebu Hurejrete, šta je učinio tvoj zarobljenik?" Rekao sam: "O poslaniče Allaha, tužio se (na) žestoku potrebu i obitelji, pa sam se smilovao njemu, pa sam pustio njegov put (tj. pa sam ga pustio)." Rekao je: "Zar ne! (tj. Pazi!) Zaista on je već slagao (lagao) tebi, a povratiće se." Pa sam zasjeo njemu treći (puta). Pa je došao (da) sipa od (te) hrane, pa sam uzeo njega pa sam

rekao: "Zaista svakako ću dignuti tebe k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i ovo je zadnji (od) tri puta (što) zaista ti tvrdiš (da) se nećeš vratiti, zatim se vraćaš." Rekao je: "Pusti me, poučicu te riječi (takve da) će okoristiti tebe Allah sa njima." Rekao sam: "Šta je ono (tj. Šta je to, kakve su to riječi)?" Rekao je: "Kada si se sklonio (došao) k tvojoj (svojoj) postelji, pa pročitaj (prouči, izgovori iz Kur'ana) odlomak prijestolja (Ajetul-kursiju): "Allah je (takav da) nema božanstva osim On, Živi, Vječni Uzdržavalac...." (tako) da završiš (taj) odlomak, pa (jer) zaista ti (ćeš se naći u takvom položaju da) će neprestano biti nad tobom od Allaha čuvar i neće se približiti nikako tebi satana do (da) osvaneš (dok ne osvaneš, ili:) (tako) da ćeš osvanuti (u takvom položaju)." Pa sam pustio njegov put (tj. Pa sam ga pustio). Pa sam osvanuo pa je rekao meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Šta je učinio tvoj zarobljenik sinoć (noćas)?" Rekao sam: "O poslaniče Allaha, tvrdio je da će on poučiti mene riječi (takve da) će okoristiti mene Allah sa njima, pa sam pustio njegov put (pa sam ga pustio)." Rekao je: "Šta su one (tj. Koje su to riječi)?" Rekao sam: Rekao je meni: "Kada si se sklonio (tj. Kada se skloniš, dođeš) k tvojoj (svojoj) postelji, pa čitaj (prouči, izgovori iz Kur'ana) odlomak prijestolja od njegovog početka (tako) da dovršiš (do kraja): "Allah je (takav, ili: taj da) nema božanstva osim On, Živi, Vječni Uzdržavalac....". I rekao je meni: "Neprestano će nad tobom (biti) od Allaha čuvar i neće se približiti tebi satana (tako) da ćeš osvanuti." A bili su (drugovi Muhameda a.s.) najpohlepnija stvar na dobro (pohlepni da čine dobro). Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zar ne (Pazi)! Zaista on je već istiniti bio tebi (rekao ti je istinu), a on je lažov. Znaš (li) kome govoriš (tj. s kim razgovaraš, s kim si razgovarao) za vrijeme tri (ima tri noći), o Ebu Hurejrete?!" Rekao je: "Ne." Rekao je: "To (ti) je satana (To je bio satana)."

(Ovaj hadis se ponavlja na više mjesta u Buhariji, a ovdje je naveden zbog toga što je Ebu Hurejrete kao čuvar, koji je sličan opunomoćniku, zastupniku, dozvolio kradljivcu da uzme hrane sa hrpe, pa je poslije toga tu dozvolu Ebu Hurejreta odobrio prećutno Muhamed a.s. u toku razgovora sa Ebu Hurejretom.)

GLAVA:

Kada je prodao opunomoćnik stvar pokvareno (tj. na neispravan način prodavanja), pa njegova prodaja je odbijena (tj. bezvrijedna, ne važi).

PRIČAO NAM JE Ishak, pričao nam je Jahja, sin Saliha, pričao nam je Muavijete, on je sin Sellama, od Jahja-a (sina Ebu Kesira), rekao je: čuo sam Ukbeta, sina Abdul-Gafira da je on čuo Ebu Seida Hudriju, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Došao je Bilal k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, sa okruglim (žutim) datulama (tj. Donio je okruglih datula - bernijun je jedna od najboljih vrsta datula, žute su i okrugle), pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Otkuda je ovo?" Rekao je Bilal: "Bile su kod nas loše datule, pa sam prodao od njih dva sa'a za sa' (ovih dobrih datula) zato (da Bilal) nahrani Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, kod toga: "Uh! Uh! Vrelo kamate! Vrelo kamate!

(Tj. To je čista kamata! Čista kamata! "Ajnun" znači i vrelo, kao što znači i oko, organ vida.)

Ne čini (to tako), ali kada si htio (tj. kada hoćeš) da sebi kupiš (dobrih datula), pa prodaj datule (loše) za drugu prodaju (tj. za nešto drugo kao pšenicu i slično), zatim kupi sebi (dobre datule) za njega (za žito koje si dobio za loše datule)."

GLAVA

opunomoćstva u zakladi (vakufu) i njenom trošenju, i da nahrani (opunomoćnik zaklade) prijatelja svoga i (da) jede sa poznatim (tj. običnim, pristojnim načinom naplaćujući svoj trud).

(Riječi "ve nefekatihi" prema komentatorima treba prevoditi: i njegova trošenja, a to znači: i trošenja opunomoćnika iz zaklade, vakufa. Na to upućuje prethodna riječ opunomoćstvo. Prema tome mora da se kaže u prevodu ovako: GLAVA opunomoćstva u zakladi i njegova trošenja, i da nahrani....).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Sufjan od Amra, rekao je (Amr) u (tj. o) milostinji Umera, bio zadovoljan Allah od njega, (radi se o zakladi, vakufu Umera, a ne običnoj milostinji):

Nije na upravljača (zaklade, vakufa nikakav) grijeh da jede i daje jesti prijatelju nezakorijenjenu imanjem (tj. prijatelju koji nema kakvog glavnog, korjenitog imanja - nije grijeh da da, dadne takvom prijatelju od prihoda vakufa, a i da sam troši od vakufa na se - to je smisao riječi " da jede i dadne jesti "). Pa je bio Ibnu Umer, on (taj koji) upravlja milostinjom Umera, poklanja (tj. poklanjajući Ibnu Umer) ljudima od stanovnika Meke (što odsijedaše na njih (kod njih Ibnu Umer).

GLAVA

opunomoćstva u kaznama.

PRIČAO NAM JE Ebul-Velid, izvijestio nas je Lejs od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, od Zejda, sina Halida, i Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"I porani, o Unejse, na ženu ovoga (tj. ženi ovoga), pa ako je priznala (tj. ako prizna preljub), pa kamenuj nju (kamenuj je)."

PRIČAO NAM JE Ibnu Selam, izvijestio nas je Abdulvehab Sekafija od Ejuba, od Ibnu Ebu Mulejketa, od Ukbeta, sina Harisa, rekao je:

Doveo se (Doveden je) Nuajman, (bivši dovedeni uhvaćen opojno piće) pijući (tj. doveden je pjan) pa je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (svakom onome) ko je bio u kući da udaraju (pijanoga). Rekao je: Pa sam bio ja u (grupi onih) ko je udarao njega, pa smo udarali njega sa obućama i granama (palmi).

GLAVA

opunomoćstva u devama za žrtvovanje i njihovog obavezivanja (obavezivanja prema njima - devama, tj. njihovog čuvanja).

PRIČAO NAM JE Ismail, sin Abdullaha, rekao je: pričao mi je Malik od Abdullaha, sina Ebu Bekra sina Hazmam, od Amrete, kćeri Abdurahmana, da je ona izvijestila njega (da) je rekla Aiša, bio zadovoljan Allah od nje:

Ja sam sukala ogrlice žrtvene životinje poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa moje (tj. sa svoje) dvije ruke, zatim je ogrličio njih (tj. zatim je stavio ogrlice njima,

žrtvenim devama) poslanik, Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sa svojim dvjema rukama, zatim je poslao njih sa svojim ocem. Pa nije bila zabranjena na poslanika (tj. poslaniku) Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nijedna) stvar (što) je dozvoljavao (dozvoljavao) nju Allah njemu dok se zaklala žrtvena životinja (deva).

(Slanje deva po nekom je odmah i opunomoćenje, a stavljanje sobom ogrlica je teahud - obaveznost, čuvanje, tj. lična briga i pažnja prema žrtvenim devama.)

GLAVA:

Kada je rekao čovjek svome opunomoćniku: "Stavi ga gdje je - pokazao tebi Allah", a rekao je opunomoćnik: "Već sam čuo šta si rekao."

PRIČAO MI JE Jahja, sin Jahjaa-a, rekao je: čitao sam na Malika (tj. čitao sam Maliku) od Ishaka, sina Abdullaha, da je on čuo Enesa, sina Malika, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bio je Ebu Talhate najmnogobrojniji (od svih) Pomagača u Medini imanjem (tj. bio je najimućniji u Medini), i bio je najdraži (od) njegovih imanja njemu (doslovno: k njemu vrt koji se zvao Biruha', a bila je (ta zemlja, bašča) stajačica prema bogomolji (tj. nalazila se preko puta bogomolje Vjerovijesnika a.s.). I bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (običaja da) ulazi (u) nju i pije od lijepe (dobre) vode u njoj. Pa pošto je sašlo: "Nećete postići dobročinstvo do (da) trošite (tj. dijelite) od (onoga) što volite.....", ustao je Ebu Talhate k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao: "O poslaniče Allaha, zaista Allah, uzvišen je, govori u Svojoj knjizi: "Nećete postići dobročinstva do (da) trošite od (onog) što volite.....", a zaista najdraži (od) mojih imanja k meni je Biruha', i zaista ona (ta bašča, zemlja) je milostinja radi Allaha (u Ime Allaha), nadam se njezinom dobročinstvu i njezinoj pohrani kod Allaha, pa stavi nju, o poslaniče Allaha, gdje si htio (tj. gdje hoćeš, u što god ti hoćeš, neka od sada služi i koristi se)." Pa je rekao (Muhamed a.s.): "Bravo! (Hah! Tj. Vrlo dobro!) To je idući (putujući u dobro, tj. napredujući, rastući) imetak! To (ili: To ti) je idući imetak (ili: iduće imanje)! Već sam čuo šta si rekao u njoj (o njoj, u vezi nje, te bašče, zemlje), i vidim (tj. mislim) da je učiniš (da dadneš na korišćenje nju) u najbliže (među najbliže rođake)." Rekao je: "Činim (ili: Učiniću to), o poslaniče Allaha!" Pa je razdijelio nju Ebu Talhate u (ili: na) svoje najbliže i svoje stričeviče. Slijedio je njega (Jahja-a) Ismail od Malika. A rekao je Revh od Malika: "..... unosan (koristan, tj. To je unosan imetak, koji daje ćar)."

GLAVA

opunomoćstva povjerljivog (lica) u blagajni (riznici, magazii, pohrani, ostavi) i slično njoj.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Ala'a, pričao nam je Ebu Usamete od Burejda, sina Abdullaha, od Ebu Burdeta, od Ebu Musa-a, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Povjerljivi blagajnik koji troši, a ponekad (ili: a možda) je rekao: koji daje, što se zapovjedilo (njemu) za njega (da utroši, ili dadne) potpuno obilno, dobra (tj. raspoložena) je njegova duša (ili: osoba, kada uručuje) k (onome) koji je (taj što mu) se zapovjedilo za njega - (taj takav blagajnik) je jedan (od) dvojice milodarivalaca.

(Jedan milodarivalac je vlasnik imanja koji je zapovjedio da se nekom dadne milostinja iz njegove imovine, a drugi milodarivalac je takav blagajnik koji na opisani način izvrši zapovjed vlasnika na opisani način.)

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA.

Šta je došlo o oranju i napoličarenju (tj. Šta je došlo u vezi oranja i davanja u napoličarstvo - a to znači davanja zemlje drugome da je sije uz pogodbu da onaj ko primi da sije zemlju, dadne vlasniku polovinu, ili trećinu i slično, usjeva koji dobije sa te zemlje).

(Razlika je dati zemlju na sijanje za novac i za dio usjeva. Prvi način sprva nepoznat, a drugi način mnogi pravници-fakihi smatraju da nije dozvoljen. Među te pravnike spada i Ebu Hanife i Šafija. Neki taj način drugi dozvoljavaju bezuvjetno, a neki pod izvjesnim uvjetima i uslovima. To je kratko objašnjenje o tome pitanju. Opširnije se to može upoznati na osnovu komentatorskih objašnjenja uz ove hadise, koja se neće u ovom prevodu navoditi, i na osnovu pravnih djela pojedinih mezheba. Riječ "muzareatun" prevodiće se dalje sa izrazom napoličarenje, a pod tim izrazom se treba uvijek razumjevati da se tu radi o davanju zemlje na sijanje na polovinu, trećinu ili četvrtinu dobijenog ploda sa zemlje.)

GLAVA

vrijednosti sijanja (usjeva, žitarica sobom) i sađenja (voća, stabala) kada se jelo od njega (tj. kada se jede od usjeva i voća) i (GLAVA) Njegovog govora, uzvišen je: "Pa zar ste vidjeli (tj. mislili o onome) što orete? Da li ste vi sijali njega ili smo Mi sijači (tj. Da li vi dajete moć nicanja njemu ili Ja to dajem)? Da hoćemo, zaista bi Mi učinili njega olupinom (satrvenim ostatcima).....".

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Ebu Avanete. - H - A pričao mi je Abdurahman, sin Mubareka, pričao nam je Ebu Avanete od Katadeta, od Enesa, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nema od muslimana (nijednog da) zasadi sad (voća) ili usije usjev (žitarice), pa jede od njega ptica, ili čovjek ili životinja (marva, stoka, a da će drukčije biti) osim (tako da) je bila (tj. da će biti) njemu za njega milostinja." A rekao je nama Muslim: pričao nam je Eban, pričao nam je Katadete, pričao nam je Enes od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) što (je takvo da ga) se čuva (da se na oprezu) od posljedica bavljenjem sa oruđem sijanja, ili prelaženja granice koja (je ta što) se zapovjedilo za nju (za granicu do koje se treba baviti zemljoradnjom).

(Pošto navedeni hadis u prošloj glavi sadrži pohvalu zemljoradnje, a hadis koji će se navesti u ovoj glavi sadrži pokuđenost zemljoradnje - to Buharija želi da dovede u sklad ta dva suprotna stava svojom navedenom napomenom u naslovu ove glave. Neki su to još opširnije pokušali da tumače. Jedni kažu: biti toliko zauzet i zaokupljen zemljoradnjom da čovjek napusti i zaboravi na svoje dužnosti i obaveze vjerske i građanske - to donosi poniženje i zbog toga je zemljoradnja na takav način pokuđena. Drugi kažu: zemljoradnja je pokuđena u pograničnom pojasu gdje neprijatelj vreba. Treći kažu: zemljoradnja je pokuđena zbog toga što slabi ili

umanjuje borbenost, a to prouzrokuje poniženje kao što je bio slučaj sa zemljoradnicima u feudalno doba kada su doživljavali velika poniženja.)

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Abdullah, sin Salima, Himsija, pričao nam je Muhamed, sin Zijada, Elhanija od Ebu Umameta Bahilije, rekao je, a vidio je ralo (plug) i (još jednu) stvar od oruđa oranja pa je rekao: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Neće unići (ili: Ne ulazi) ovo (u) kuću naroda (drukcije) osim (tako da) se uvelo (tj. da se uvede, unese, pomiješa u) nju poniženje." Rekao je Muhamed (sin Zijadov): A ime Ebu Umameta je Sudejj, sin Adžlana.

(Veli se za Ebu Umameta da je zadnji drug Muhameda a.s. koji je umro u Siriji u svojoj devedeset i jednoj godini života.)

GLAVA

uzimanja (držanja) psa zbog oranja (tj. zbog usjeva, pa bilo da on vuče plug, ili da on samo čuva usjeve od kradljivaca i štetočina divljih životinja).

PRIČAO NAM JE Muaz, sin Fedaleta, pričao je nama Hišamo od Jahja-a, sina Ebu Kesira, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko je uhvatio (tj. Ko drži kakvog) psa, pa zaista ono okrnjuje se svaki dan od njegova posla karat (nagrade, sevaba, sevapa - ako drži, ima kakvog drugog psa) osim psa oranja ili stoke (tj. ili psa koji mu čuva stoku, sitno blago: ovce i koze)." Rekao je Ibnu Sirin i Ebu Salih od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "..... osim psa brava, ili oranja ili lova." A rekao je Ebu Hazim od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio: "..... psa lova ili stoke (blaga na paši)."

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Jezida, sina Husajfeta, da je Saib, sin Jezida, pričao njemu da je on čuo Sufjana, sina Ebu Zuhejra, čovjeka iz (plemena) Ezdu Šenueta, a bio je od drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: čuo sam Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (da) govori:

"Ko je uzeo sebi (tj. Ko sebi uzme) psa (koji je takav da) ne koristi njemu (za) usjev, a ni vime (tj. a ni za stoku), okrnjuje se svaki dan od njegova posla karat." Rekao sam: "Ti (li) si čuo ovo od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio." Rekao je: "Da, tako mi Gospoda ove bogomolje."

GLAVA

upotrebljavanja krava za oranje.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Bešara, pričao nam je Gunder, pričao nam je Šubete od Sada, rekao je: čuo sam Ebu Selemeta od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok je (jedan) čovjek jahač (bio, tj. Dok je jašio, jahao) na (jednoj) kravi, obazrijela se (krava) k njemu pa je rekla: "Nisam se stvorila (Nisam stvorena) za ovo (za jašenje, jahanje, nošenje tovara), stvorila sam se (stvorena sam) za oranje." Rekao je: "Vjerovao sam u njega (tj. Vjerujem ovo da je krava progovorila - to kaže Muhamed a.s. za sebe: Vjerujem) ja, i Ebu Bekr i Umer. I uzeo je vuk ovcu, pa je slijedio nju pastir pa je rekao vuk: "Ko će za nju (da se brine na) dan zvijeri, dan (kada) nema (tj. neće biti) pastira za nju (drugoga) osim mene." Rekao je (Muhamed a.s.): "Vjerovao sam u njega (tj. Vjerujem to da je bilo) ja, i Ebu Bekr i Umer." Rekao je Ebu Selemete: A nisu njih dva (Ebu Bekr i Umer) tada u narodu (tj. nisu se nalazili tude kada je to Muhamed a.s. pričao i njih spominjao).

(Ovaj izraz jevmessebui - dan zvijeri, dan lava, tumače na više načina: dan kad je zgrabi lav, pa ti, čobane, nećeš smjeti ići za njom nego ja, nastojeći da se dočepam onoga što iza lava ostane; dan pobuna, građanskih ratova kada ljudi napuste ovce učestvujući u borbama pa vuk jedino bude vodio brigu o ovcama; dan predislamskog praznika koji su Arapi svake godine slavili i tom prilikom ne bi niko vodio računa o ovcama. Jedni opet kažu da taj izraz treba čitati jevmesseb'i pa kažu da to znači mjesto gdje će se ljudi skupiti poslije proživljenja na sudnjem danu. Ima još nekih tumačenja, ali ova nabrojana su najviše spominjana. U daljem tekstu neće se više davati ovo objašnjenje uz ovaj izraz ako opet negdje naiđe.)

GLAVA:

Kada je rekao (vlasnik palmi nekom drugome): "Budi dosta meni (za) trud palmi (za trud radova i poslova oko palmi) ili (drugog voća) osim njih, a udružićeš mene u plodu (tj. a plod od stabla ćemo oba uživati)."

PRIČAO NAM JE Hakem, sin Nafi'a, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebu Zinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekli su Pomagači Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Razdijeli među nas i među našu braću (tj. pobratime, a misli se na Muhadžire) palme."

(Misli se na palme čiji su vlasnici bili Pomagači koji su se htjeli odreći vlasništva nad nekim dijelovima svojih voćnjaka i zemlje u korist Muhadžira.)

Rekao je: "Ne." Pa su rekli (Pomagači Muhadžirima): "Budite dosta nama (za) trud, a udružićemo vas u plod." Rekli su (Muhadžiri): "Čuli smo i pokorili smo se (tj. Čujemo i pokoravamo se)."

(To znači: "Pristajemo da vam radimo o palmama, a da nam zato dadnete plodova od palmi.")

GLAVA

sječa stabala i palmi.

A rekao je Enes: Zapovjedio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za palme pa su se posjekle (pa su sasječene).

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete od Nafi'a, od Abdullaha (sina Umerova), bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da je on spalio palme Nedirovića i posjekao (sasjekao njihova stabla), a ona je Buvejra (tj. i ova dogodovština je poznata pod imenom Buvejra, jer se dogodila u mjestu Buvejri u području Nedirovića), i za nju govori Hassan (tj. i o njoj govori muslimanski pjesnik Hassan u ovom stihu):

"I lak je na velikaše Luejjevića
Požar u Buvejri raširen."

(Tj. Lako je pao na velikaše, vođe Luejjevića rašireni, razbuktati požar u Buvejri. Luejjevići su vođe Kurejševića, jer se je jedan od daljih predaka plemena Kurejševića zvao Luejj. Prije borbe zvane Handek Nadirovići su bili sklopili ugovor sa Muhamedom a.s. Međutim, kada su idolopoklonici iz Meke na čelu sa bezbožnim vođama iz Kurejševića došli i opsjeli Medinu, Nedirovići su po nagovoru tih vođa, velikaša Kurejševića raskinuli ugovor sa muslimanima i pridružili se idolopoklonicima u opsjedanju Medine. Kad opsjedanje ne uspije i kad se idolopoklonici sa vođama Kurejševićima vratiše u Meku, muslimani za odmazdu popale Nedirovića palme zbog kršenja ugovora. Taj požar je pogodio Nediroviće, a nije pogodio vođa bezbožnih Kurejševića koji navedoše Nediroviće da prekrše ugovor. Zato pjesnik i kaže: "I lak je velikašima, vođama Luejjevića rašireni požar u Buvejri.")

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Muhamed, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Jahja, sin Seida, od Hanzaleta, sina Kajsa, Ensarije, čuo je Rafi'a, sina Hadidža, rekao je:

Bili smo najmnogobrojniji stanovnici Medine sjetvenom površinom (ili: sijanjem, tj. Imali smo najviše njiva za sijanje, ili: Najviše smo sijali od svih drugih), (i) iznajmljivamo (tj. davamo u zakup) zemlju za stranu (jedan određeni dio kraj komada) od nje (zemlje) imenovan za gospodara zemlje (tj. tog komada, parcele zemlje koja se iznajmljuje).

(To znači: jednu njivu bi izdali pod zakup tako da bi se označio dio te njive sa kojeg prihod treba dati vlasniku, a prihod sa ostalih dijelova njive pripao bi onom ko je obrađivao njivu. Nije se, dakle, radilo tako da bi se prihod sa cijele njive sabrao na jednu hrpu, gomilu pa se jedan dio davao vlasniku, a jedan onom ko je obrađivao zemlju te godine.)

Rekao je (Refi', sin Hadidža dalje): Pa od (onoga) što (se događalo je bilo i to da) se pogodi taj (određeni dio vremenskom nepogodom mnogo puta), a spasi se zemlja (tj. ostali dio njive); i od (onoga) što se pogodi zemlja (tj. ostali dio njive nevremenom), a spasi se taj (dio zemlje, njive što je određen njegov prihod vlasniku).

(Tj. Nekad bi oluja i nepogoda zadesila onaj dio njive sa kojeg je prihod trebao da dospije vlasniku, a nekad obratno: onaj sa kojeg je prihod trebao dospjeti onome koje uzeo u zakup zemlju, njivu. U takvim slučajevima jedna strana uvijek bivaše sasvim lišena ili oštećena.)

Pa se zabranilo nama (takvo poslovanje, takvo davanje zemlje u zakup, kaže Rafi', sin Hadidža). A što se tiče zlata i srebra, pa nije bilo tada.

(Tj. Tada nije bilo običaja da se za zlato i srebro - a to će reći za novac - zemlja iznajmljuje, daje u zakup, a ne da nije bilo zlata i srebra. Naprotiv tada nije bilo papirnog novca nego

jedino srebreni i zlatni novac. Već je na stotinu i desetoj strani napomenuto da sprva, tj. u prvo vrijeme Islama nije bio poznat način davanja zemlje na sijanje za novac.)

GLAVA

napoličarenja za pola (na polovinu) i slično njemu (nekom iznosu, kao na trećinu, na četvrtinu itd.).

A rekao je Kajs, sin Muslima, od Ebu Džafera, rekao je: Nema u Medini porodica kuće seobe (tj. nije bilo u Medini nijednoga izbjeglice iz Meke da je postupao drukčije) osim (tako da) siju na trećinu i četvrtinu (članovi svake izbjegličke porodice zemlju starosjedioca, zvanih Pomagači). I napoličario je Alija, i Sad, sin Malika, i Abdullah, sin Mesuda, i Umer, sin Abdulaziza, i Kasim, i Urvete, sin Zubejra, i ukućani (familija) Ebu Bekra, i ukućani Umera, i ukućani Alije i Ibnu Sirin. A rekao je Abdurahman, sin Esveda: Udruživah Abdurahmana, sina Jezida u sijanju. A postupao je Umer sa ljudima na (ovakav način): ako je Umer donio sjeme (za sijanje) od sebe (tj. ako je uz svoju zemlju dao još i sjeme od sebe), pa njemu je polovina (prihoda od te zemlje, a polovina onome ko je obrađivao sa svojim plugom, i ostalim oruđem, i radnom snagom i svojom teglećom marvom); a ako donesu (oni) sjeme, pa njima je toliko (prihoda). A rekao je Hasen: Nema štete (grijeha) da bude zemlja za jednoga (tj. jednoga od) njih dvojice, pa (da) troše njih dva skupa (na obradu te zemlje) pa što je izašlo (tj. pa što nikne, što bude prihoda od nje), pa ono je među njima dvojicom (tj. pripada obojici). A vidio (tj. smatrao) je to Zuhrija (kao dozvoljeno). A rekao je Hasen: Nema štete da se bere (trga) pamuk na polovinu. A rekao je Ibrahim, i Ibnu Sirin, i Ata', i Hakem, i Zuhrija i Katadete: Nema štete da dadne odjeću (tj. platno za odjeću da mu se tkaje, otk) za trećinu (tj. na trećinu), ili četvrtinu ili slično njemu. A rekao je Mamer: Nema štete da bude stoka (blago) na trećinu ili četvrtinu do imenovanog roka.

(Veli se da to znači: Nema štete, grijeha da se stoka iznajmi na trećinu itd. A Ajnija kaže da to nije dozvoljeno po hanefijskom mezhebu.)

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Enes, sin 'Ijada, od Ubejdulaha, od Nafi'a, da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, izvijestio njega od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, postupio je (Muhamed a.s.) sa Hajberom (nagodivši se sa njegovim stanovnicima) za polovinu (onoga) što izlazi iz nje od ploda ili usjeva. Pa davaše svojim ženama stotinu veskova: osamdeset veskova datula i dvadeset veskova ječma (od te polovine prihoda iz Hajbera). Pa je razdijelio (u svoje vrijeme) Umer Hajber (hajbersku zemlju), pa je stavio na izbor ženama Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da dadne odsjeći (da dodijeli u leno, u posjed) njima od vode i zemlje (Hajbera po određeni dio), ili da sprovodi njima (i dalje davanje gotovih prihoda u naravi: datula i ječma). Pa od njih (je neko bio taj) ko je odabrao sebi zemlju, a od njih (je neko bio taj) ko je odabrao sebi veskove. A bila je Aiša odabrala sebi zemlju.

(Vesk ili visk jedan iznosi šezdeset saova, a sa' je 3,34 kg.).

GLAVA:

Kada nije uslovio (uvjetovao sebi vlasnik zemlje) godina (tj. određeni broj godina) u napoličarenju.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja, sin Seida, od Ubejdulaha, pričao mi je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je:

Postupio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (sa) Hajberom za polovinu (onoga) što izlazi iz nje (zemlje) od ploda ili usjeva (da im ostavi zemlju da je obrađuju sebi).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan, rekao je Amr: rekao sam Tavusu:

"Da si ostavio (napustio) napoličarenje (takvo gdje sjeme za sisanje zemlje ne daje vlasnik nego onaj ko uzima zemlju od vlasnika na sisanje), pa (tj. jer) oni tvrde da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio njega (tj. takvo napoličarenje)." Rekao je: "O Amre, zaista ja dajem njima i učinim nepotrebnim njih (tj. učinim imućnim njih, jer ipak siromašni i na taj način zarade sebi toliko da nisu potrebni, da nisu siromašni), a zaista najznaniji (od) njih je izvijestio mene - misli (na) Ibnu Abasa, bio zadovoljan Allah od njih dvojice - da Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nije zabranio njega (ovaj način napoličarenja), ali (tj. nego) je rekao: "Da daruje (besplatno zemlju na sisanje) jedan (od) vas svome bratu, bolje mu je od (toga) da uzme na njega (tj. nego da uzima od njega) poznati porez (tj. određeni porez, određenu nagradu)."

(Smatra se da nije s time zabranjeno napoličarenje ako je rečeno da je bolje dati nekome da sije zemlju besplatno. Ovdje treba uočiti, uvidjeti da postoje dva izraza za pojam napoličarenja: "muzareatun" i "muhaberetun". Oba izraza imaju isto značenje s tom razlikom što "muzareatun" znači napoličarenje u kojem vlasnik zemlje dadne u zakup zemlju i još sjeme od sebe koje će posijati u tu zemlju onaj ko prima u zakup zemlju, a "muhaberetun" je napoličarenje gdje vlasnik ne daje sjemena, nego onaj ko uzimanje od vlasnika na sisanje zemlju, on od sebe dadne sjeme, sije svoje sjeme. Upravo ovaj način neki nisu dozvoljavali, čak je i među ashabima vladala podjeljenost u ovome pitanju. Rafi', sin Hadidža, Sabit, sin Dahaka, i Džabir, sin Abdullaha nisu nikako odobravali muhaberu, a Ibnu Abas i još neki su je odobravali. Neki islamski pravници ne odobravaju ni muhaberu ni muzareu, tj. ni jedan ni drugi način napoličarenja.)

GLAVA

napoličarenja sa Židovima.

PRIČAO NAM JE Ibnu Mukatil, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Ubejdulah od Nafia, od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, dao Hajber Židovima na (to) da rade nju (zemlju Hajbera) i siju nju, a njima je polovina (onoga) što izlazi iz nje.

GLAVA

(onoga) što se mrzi od uslova u napoličarenju.

PRIČAO NAM JE Sadekate, sin Fadla, izvijestio nas je Ibnu Ufejnete od Jahja-a, čuo je Hanzaleta Zurekiju od Rafi'a, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Bili smo najmnogobrojnija porodica Medine njivom (tj. najviše smo imali njiva), i bio je (običaja) jedan (od) nas (da) iznajmljuje svoju zemlju pa rekne: "Ovaj komad je za mene (meni), a ovaj je za tebe (tebi)." Pa možda (tj. ponekad) istjera ovaj

(komad njive usjev, tj. rod), a ne istjera ovaj. Pa je zabranio njima (to) Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA:

Kada je sijao sa imanjem (ili: imanje) naroda (tj. ljudi) bez njihove dozvole, a bilo je to dobrota (tj. dobro) za njih.

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Munzira, pričao nam je Ebu Damrete, pričao nam je Musa, sin Ukbeta, od Nafia, od Abdullah, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Dok tri osobe idu (tj. putovaše jednom prilikom), uzela (uhvatila) ih je kiša, pa su se sklonili k (jednoj) pećini u (jednom) brdu. Pa se skrhalo (tj. pala) na usta (tj. na ulaz) njihove pećine (jedna) stijena od (toga) brda pa se sklopila nad njima. Pa je rekao neki njih nekom: "Pogledajte poslove (što) ste uradili njih (ali) dobre (poslove) radi Allaha, pa zovite (tj. molite) Allaha s njima, možda On (da) raspukne (tj. otkloni) nju od vas." Rekao je jedan (od) njih: "Bože moj, zaista ono bila su za mene (tj. u mene) dva sijeda stara roditelja, a za mene (tj. u mene) su malena djeca, napasah (stoku) na njih (tj. za njih da ih hranim). Pa kada sam (tj. kada bih pred večer) došao na njih (tj. njima), pomuzao sam (pomuzao bih stoku) pa bih počeo sa moja (svoja) dva roditelja (da) napojim njih dvoje prije mojih (svojih) sinova. I zaista ja sam okasnio jednoga dana pa nisam došao (rano nego) čak sam omrknuo. Pa sam našao njih dva (da) su njih dva zaspala. Pa sam pomuzao kao što muzah, pa sam stao kod glava njih dvoje, mrzim (mrzeći) da probudim njih dvoje, a mrzim da napojim djecu (prije njih), a djeca jauču kod moje dvije noge dok se (tako) rodila zora. Pa ako znadijaše (Ti) da sam ja učinio njega (ovo djelo radi) traženja sebi Tvoga Lica, pa raspukni (rastupi) za nas (jednu) pukotinu (da) vidimo od nje nebo (iz nje nebo)." Pa je raspuknuo Allah pa su vidjeli nebo. A rekao je drugi: "Bože moj, zaista ona (tj. ono) bila je za mene (u mene) kći strica, volio sam je kao najžešće (najjače) što vole ljudi žene. Pa sam tražio od nje, pa nije htjela (drukčije nego) dok donesem njoj stotinu zlatnika. Pa sam tražio dok sam (dok nisam) sakupio njih. Pa pošto sam pao među njezine dvije noge, rekla je: "O robe Allaha, čuvaj se Allaha, i ne otvaraj prstena (pečata djevičanstva drukčije) osim sa njegovim pravom (osim sa sklapanjem braka)." Pa sam ustao (okanuo se, odustao od svoje namjere). Pa ako znadijaše da sam ja učinio njega (radi) traženja sebi Tvoga Lica, pa raspukni od nas (jednu) pukotinu." Pa je raspuknuo. A rekao je treći: "Bože moj, zaista ja sam unajmio (jednoga) najamnika (nadničara) za ferek pirinča (da mi radi). ("Ferek" je tri "sa'a".) Pa pošto je svršio (završio, izvršio) svoj posao, rekao je: "Daj mi moje pravo!" Pa sam izložio na njega (tj. ponudio mu pirinač) pa nije želio njega (tj. pa ga nije htio primiti). Pa sam neprestano sijao njega (taj pirinač) dok sam sakupio od njega krave i njihovog pastira. Pa je (jednoga dana) došao meni pa je rekao: "Čuvaj se Allaha (i daj mi moju nadnicu)!" Pa sam rekao: "Idi k tim kravama i njihovim pastirima, pa uzmi (jer je to sve tvoje)." Pa je rekao: "Čuvaj se Allaha, i ne ismijavaj se sa mnom!" Pa sam rekao: "Zaista ja se ne ismijavam s tobom, pa uzmi (sve to)!" Pa je uzeo njega (tj. sve to imanje koje se sastojalo od marve, krupne stoke). Pa ako znadijaše (Ti) da sam ja učinio to (radi) traženja sebi Tvoga Lica, pa raspukni (još ono) što je ostalo (od stijene na ulazu u pećinu da možemo izaći)." Pa je raspuknuo (otklonio) Allah.

Rekao je Ebu Abdullah: A rekao je Ibnu Ukbete od Nafi'a: "Pa sam trčao (nastojao dok sam sakupio stotinu zlatnika)."

(Dakle mjesto riječi "fe begajtu..." upotrebio je riječi u pričanju riječi "fe seajtu...".)

GLAVA

zaklada (vakufa od strane) drugova Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i (GLAVA) zemlje poreza i (GLAVA) njihovog napoličarenja i njihovog postupanja.

A rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Umeru: "Milodari sa njegovim temeljem (korjenom, tj. podijeli njega, vrt palmi, iz temelja sasvim tako da) se ne prodaje ali (da) se troši (dijeli) njegov plod." Pa je milodario s njim (tj. njega).

PRIČAO NAM JE Sadekate, izvijestio nas je Abdurahman od Malika, od Zejda, sina Eslema, od njegova oca, rekao je: rekao je Umer, bio zadovoljan Allah od njega:

"Da nije zadnjeg (naraštaja) muslimana, ne bih osvojio (nijedno) selo (postupivši drukčije) osim (tako da) bih razdijelio njega među njegove pripadnike (tj. osvajače) kao što je razdijelio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, Hajber."

GLAVA

(onoga) ko je oživio mrtvu zemlju.

A vidio (tj. smatrao) je to Alija, bio zadovoljan Allah od njega, u zemlji ruševine u Kufi (da treba oživljavati tu zemlju). A rekao je Umer: Ko je oživio mrtvu zemlju, pa ona je za njega (tj. ona je njegova, ona pripada njemu).

(Pod mrtvom zemljom misli se na neobrađeno i neplodno zemljište koje ne pripada određenom vlasniku. Po nekim mezhebima ko učini plodnom, to znači: ko oživi, jedno zemljište, postaje njegov vlasnik imao za to dozvolu ili ne. Po hanefijskom mezhebu još treba dozvola, odobrenje od imama - rukovodioca, predstavnika vlasti.)

A predaje se od Umera i Ibnu Avfa od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i rekao je (Ibnu Avf): "... u (nekom drugom prostoru) osim prava muslimana, i nije za nasilni korijen u njemu pravo."

(To jest Ibnu Avf je predao hadis ovako: "Ko oživi mrtvu zemlju, pa ona je njegova - ako je to učinio - u (prostoru) osim (onoga koji je) pravo muslimana, a nema čovjek pravo na onaj korijen biljke ili voćke koji je nasilno, nepravedno usadio, ili usijao u njega - u prostor, zemljište koje pripada muslimanu ili nekome drugome licu.)

A predaje se u (vezi) njega (tj. o ovome navedenom) od Džabira, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio.

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ubejdulaha, sina Ebu Džafera, od Muhameda, sina Abdurahmana, od Urveta, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Ko je naselio (ili: obradio, učinio plodnom neku) zemlju (koja) nije za jednoga (čovjeka vlasništvo, tj. koja nije ničija, odnosno koja je ničija), pa on je najpreči (da joj bude vlasnik)." Rekao je Urvete: Sudio je sa njim (po njemu, po stavu u ovome hadisu) Umer, bio zadovoljan Allah od njega (s njim), u svome halifovanju (tj. za vrijeme svoga vladanja).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Kutejbete, pričao nam je Ismail, sin Džafera, od Musa-a, sina Ukbeta, od Salima, sina Abdullaha sina Umera, od njegova oca, bio zadovoljan Allah od njega, da se Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pokazalo (u snu), a on je u svome odmorištu u Zul-Hulejfi u stomaku (sredini) doline, pa se reklo njemu: "Zaista si ti u blagoslovljenoj dolini (kotlini)." Pa je rekao Musa: A već je zastavljao nas Salim u zastajalištu koje (je to što) je bio Abdullah (običaj da se zastavlja (zaustavlja) u njemu, ispituje (tj. ispitujući, istražujući on, Abdullah) odmorište poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, a ono (to mjesto) je niže od bogomolje koja je u stomaku (sredini) doline, između njega i između puta je sredina od toga (tj. međuprostor).

PRIČAO NAM JE Ishak, sin Ibrahima, izvijestio nas je Šuajb, sin Ishaka, od Evzaije, rekao je: pričao mi je Jahja od Ikrimeta, od Ibnu Abasa, od Umera, bio zadovoljan Allah od njega, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Noćas je došao meni (jedan) dolazač od moga Gospoda, a on je u Akiku, to jest: "Klanjaj u ovoj dolini blagoslovljenoj, i reci: "Umra u hodočašću!"

GLAVA:

Kada je rekao gospodar zemlje: "Ustaljujem te dok te ustaljuje Allah!", a nije spomenuo (gospodar, vlasnik zemlje napoličaru) poznatog roka, pa njih dva su na međusobnoj zadovoljštini njih dvojice (tj. pa napoličarenje će trajati sve dok su zadovoljni i vlasnik zemlje i onaj koji je primio zemlju na sijanje da se zemlja sije na polovinu ili slično).

PRIČAO JE NAMA Ahmed, sin Mikdama, pričao nam je Fudajl, sin Sulejmana, pričao nam je Musa, izvijestio nas je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao je: Bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio..... A rekao je Abdurezak: Izvijestio nas je Ibnu Džurejdž, rekao je: pričao mi je Musa, sin Ukbeta, od Nafi'a, od Ibnu Umera da je Umer, sin Hataba, bio zadovoljan Allah od njega, protjerao Židove i kršćane iz zemlje Hidžaza. A bio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pošto se pojavio (kao pobjednik) nad Hajberom, htio protjerivanje Židova iz nje (iz zemlje Hajbera). A bila je zemlja - kada se pojavio (kao pobjednik) nad njom - za Allaha i za Njegova poslanika, pomilovao ga Allah i spasio, i za muslimane (tj. kada bi pobjedio prilikom borbe stanovnike jedne zemlje, zemlja bi pripala Bogu, i Njegovom poslaniku i muslimanima). I htio je protjerivanje Židova iz nje, pa su pitali (tj. molili) Židovi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (nagodbu da) ustali njih u njoj (tj. da ih ostavi u njoj) da (oni) budu dosta (za) rad (tj. obrađivanje) nje, a za njih je (tj. a da njima pripadne) polovina ploda. Pa je rekao njima poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ustalićemo vas u njoj na tome (osnovu) dok smo htjeli (tj. dokle budemo htjeli)." Pa su se ustalili (tj. Pa su ostali) u njoj do (časa, vremena kada) je protjerao njih Umer k Tejmi i Erihi (tj. u sela, ili mjesta Tejmu i Erihu prema Siriji).

(Kastalanija u svome komentaru Buharijinog Sahiha kaže: Jedan dio Hajbera je osvojen silom, a jedan dio mirom; Ono što je osvojeno silom, tj. borbom, bilo je odmah Božije, i Božijeg poslanika i muslimana; a ono što je osvojeno mirom, tj. mirovnim ugovorom, bilo je Židova, židovsko, zatim je postalo muslimansko poslije sklapanja ugovora o miru. Uz izreku Umera r.a. koja se navodi u trećoj glavi prije ove glave, Kastalanija kaže: Šafiiti kažu da zemlju osvojenu silom treba podijeliti među muslimanske vojnike koji su je osvojili, osim ako

se ti vojnici zadovolje i pristanu da se ta zemlja uvakufi, dadne u zakladu. Malikiti kažu da silom osvojena zemlja postaje vakuf, zaklada samim činom osvajanja. Hanefiti kažu da će imam, glavni zapovjednik, vrhovni rukovodilac odabrati, opredijeliti se da takvu zemlju razdijeli, ili da je oglasi kao vakuf, kao zakladu. Te napomene su date u vezi izreke Umera r.a.: "Da nije zadnjeg (tj. potonjeg dijela, naraštaja) muslimana, ne bih osvojio nijedno selo (a da bi postupio drugačije) osim (tako) da bih razdijelio njega među njegove pripadnike (tj. osvajače)." To znači: "Mislim na kasnija pokoljenja, pa neću da razdjeljujem osvojenu zemlju, nego je oglašavam kao vakuf, zakladu koja se kao takva ne može prodavati, te će ostati na korišćenje i kasnijim pokoljenjima. Ako li razdijelim osvojenu zemlju vojnicima, oni mogu da je prodaju, a onda kasnija pokoljenja ne bi vidjela nikakve koristi od ovih borbom dobijenih zemalja. Da nije te brige za kasnija pokoljenja, razdijelio bih osvojenu zemlju jer bi to još više borbenost boraca ojačalo i učvrstilo.)"

GLAVA

(onoga) što su bili drugovi Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (običaj da) izjednačuje (tj. udružuje, pomaže) neki (od) njih nekoga (sa sobom) u zemljoradnji i plodu.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Mukatila, izvijestio nas je Abdullah, izvijestio nas je Evzaija od Ebu Nedžašije, slobodnjaka Rafi'a, sina Hadidža, čuo sam Rafi'a, sina Hadidža sina Rafi'a, od njegovog strica Zuhejra, sina Rafi'a, rekao je Zuhejr:

Zaista već je zabranio nama poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (jednu) stvar (što) je bila za nas blaga (tj. dobra, korisna). Rekao sam (Zuhejru - to kaže Rafi'): Što (god) je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa ono je (to je) istina (pravo, ispravno). Rekao je: Zovnuo (Pozvao) je mene poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (i) rekao je:

"Šta pravite (tj. radite) sa vašim mjestima njiva (tj. sa sjetvenim površinama)?" Rekao sam: "Iznajmljujemo (jedan drugome) njih na četvrtinu na (tj. za) veskove od datula i ječma." Rekao je: "Ne činite (to). Sijte ih (vi sami sobom), ili dajite na sijanje njih (besplatno drugima) ili zadržite njih (neposijane)." Rekao sam: "Slušanje i pokoravanje!" (Tj. "Slušamo i pokoravamo se toj preporuci!")

PRIČAO NAM JE Ubejdulah, sin Musa-a, izvijestio nas je Evzaija od Ata'-a, od Džabira, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Sijaše njih za trećinu, i četvrtinu i polovinu, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko (je takav da) je bila njemu zemlja (tj. Ko ima kakvu zemlju), pa neka sijte nju, ili neka pokloni nju (na besplatno korišćenje za neko vrijeme), pa ako (to) nije učinio, pa neka zadrži nju (neobrađenu)." A rekao je Rebi', sin Nafi'a, Ebu Tevbete: pričao nam je Muavijete od Jahja-a, od Ebu Selemeta, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ko (je takav da) je bila njemu (neka) zemlja, pa neka sije nju, ili neka pokloni (daruje na korišćenje) nju svome bratu, pa ako nije htio (tj. ako neće), pa neka zadrži svoju zemlju."

PRIČAO NAM JE Kabisate, pričao nam je Sufjan od Amra, rekao je: spomenuo sam njega (navedeni hadis od Rafi'a) Tavusu, pa je rekao:

Dati će na sijanje (drugome za nagradu, za zakupninu, pod kesim, jer) rekao je Ibnu Abas, bio zadovoljan Allah od njih dvojice:

Zaista Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, nije zabranio njega (zakup, kesim, najamninu), ali je rekao: "Da daruje (na korišćenje) jedan (od) vas svome bratu, bolje je njemu od (toga) da uzme poznatu stvar."

("Meneha jemnehu" znači dati besplatno na korišćenje izvjesno vrijeme, ali ne u stalno vlasništvo.)

PRIČAO NAM JE Sulejman, sin Harba, pričao nam je Hamad od Ejuba, od Nafi'a da Ibnu Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, iznajmljivaše (davaše pod kiriju) svoje njive (mjestu za sijanje, sjetvene površine - doslovno) na (tj. u) vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i Ebu Bekra, i Umera, i Usmana i prsima (tj. početkom, u početku) od zapovjedništva Muavijeta. Zatim se pričalo od Rafi'a, sina Hadidža, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, zabranio iznajmljivanje (davnje pod kiriju) njiva (oronica), pa je otišao Ibnu Umer k Rafi'u, i otišao sam sa njim (i ja), pa je pitao njega pa je rekao:

"Zabranio je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, iznajmljivanje njiva." Pa je rekao Ibnu Umer: "Već si znao (tj. Već znaš) da mi iznajmljivasmo naše njive (naše oranice) na vremenu poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, za (ono) što je na potocima i za stvar (tj. i za nešto) od slame."

(Tj. Iznajmljivasmo na taj način da nama kao vlasnicima bude prihod od onoga dijela njive što je uz potok i da nam se dadne nešto slame. Takav način iznajmljivanja je zabranjen, jer sadrži u sebi neodređenu i nejasnu količinu, a nije zabranjen onaj način gdje se odredi tačna količina: trećina, četvrtina i slično. Tako je htio da kaže Ibnu Umer svojom napomenom po mišljenju komentatora.)

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Salim da je Abdullah, sin Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, rekao:

"Znadijah (Bijah znao, znao sam) u vrijeme poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da se zemlja iznajmljuje (daje pod kiriju, kesim)." Zatim se bojao (plašio) Abdullah da bude bio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, već proizveo (tj. rekao, zapovjedio nanovo) o tome (neku) stvar (što) ne znadijaše nju (on, Abdullah) pa je (zbog toga) ostavio (napustio) iznajmljivanje zemlje.

GLAVA

iznajmljivanja zemlje za zlato i srebro.

A rekao je Ibnu Abas: Zaista najpriličnije je (ono) što ste vi pravio (obrtnici, tj. najpriličnije što pravite, činite) je (to) da unajmljujete (sebi) bijelu zemlju od godine do godine.

(Bijelu zemlju znači čistu zemlju oranicu po kojoj nema nikakvog stabla.)

PRIČAO NAM JE Amr, sin Halida, pričao nam je Lejs od Rebiata, sina Ebu Abdurahmana, od Hanzaleta, sina Kajsja, od Rafia, sina Hadidža, rekao je: pričali su meni moja dva strica da oni iznajmljivaše zemlju na vremenu Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, za (ono) što niče (tj. raste) na potocima, ili (za neku) stvar (što) izuzme nju drug (tj. vlasnik) zemlje, pa je zabranio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, to. Pa sam rekao Rafiu:

"Pa kako ona (stvar iznajmljivanja) za zlatnik i srebrenjak?" Pa je rekao Rafi': "Nije za nju (ili: u njoj nikakva) šteta za zlatnik i srebrenjak." A rekao je Lejs: A bio je (svaki način iznajmljivanja) koji se zabranio od toga (tj. koji se zabranio taj takav) što - da pogledaju (promotre) o njemu razumni za dozvoljeno i zabranjeno (tj. koji se razumiju u dozvoljeno i zabranjeno) - nisu (tj. ne bi) dozvolili njega zbog (toga) što je u njemu (mogućnost) od izlaganja opasnosti (da se padne u zabranjeno, u grijeh).

GLAVA.

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Sinana, pričao nam je Fulejh, pričao nam je Hilal. - H - A pričao nam je Abdullah, sin Muhameda, pričao nam je Ebu Amir, pričao nam je Fulejh od Hilala, sina Alije, od Ata-a, sina Jesara, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, bio (jednoga) dana (u prilici da) priča - a kod njega je (jedan) čovjek od stanovnika pustinje (tj. Beduin) - da je (jedan) čovjek od stanovnika raja zatražio dozvolu (tj. da će tražiti dozvolu od) svoga Gospoda u sijanju (tj. da sije, da obrađuje zemlju, da se bavi zemljoradnjom u raju) pa je rekao (tj. pa će reći Allah) njemu:

"Zar nisi u (onome) što si htio (što hoćeš, što želiš)?" Rekao je: "Da, ali ja želim da sijem." Rekao je: Pa je nasijao (bacio sjeme u zemlju) pa je požurilo okom (tj. sa okom se natjecalo, uteklo je treptaju oka) njegovo nicanje, i njegovo izjednačenje (ispunjenje) i njegovo traženje žetve (tj. i njegova žetva) pa je bilo primjerima brda (tj. pa je bilo kao brda roda, ploda). Pa će reći Allah, uzvišen je: "Eto ti, o čovječe! Pa zaista ono neće zasititi tebe (nijedna) stvar." Pa je rekao (onaj) Beduin (na to Muhamedu a.s.): "Tako mi Allaha nećeš naći njega (toga čovjeka u raju da će biti iko drugi) osim Kurejšević ili Pomagač (tj. stanovnik Medine), pa (tj. jer) zaista oni su drugovi sijanja (tj. sijači, poljodjelci, zemljoradnici). A što se tiče nas (Beduina), pa nismo sa drugovima sijanja (nismo zemljoradnici, ratari)." Pa se nasmijao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio.

GLAVA

(onoga) što je došlo o sađenju (korijenja povrća).

("Garsun" znači saditi voće, a ovdje se misli na sađenje korijenja povrća kao što će se vidjeti iz hadisa koji će se navesti.)

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Jakub od Ebu Hazima, od Sehla, sina Sada, bio zadovoljan Allah od njega, da je on rekao:

Zaista mi se radovasmo za petak (petku, tj. dolasku petka). Bila je za (tj. u) nas (jedna) starica (koja) uzme od korijenja repe za (u) nas (što) sadismo nju u našim potocima (tj. uz naše potoke), pa učini (tj. stavi starica) nju u (jedan) lonac (što je bio) u nje, pa učini (stavi) u njega (nekoliko) zrna od ječma. Ne znam (drukčije, kaže Jakub) osim (to) da je on rekao: Nije u njemu (nikakav) loj, a ni masnoća. Pa kada smo klanjali (tj. kada bi mi klanjali - kaže dalje Sehl - u) petak, posjetili bi je (tu staricu) pa je približavala njega (tj. stavljala je to jelo) k nama, pa se radovasmo (veselili smo se) petku zbog toga. A ne ručavasmo i ne odmarasmo se (po danu drukčije) osim poslije petka (tj. poslije molitve koja se obavlja petkom u podnevnom vremenu).

(Riječ "rebiun" množina "erbi'au" znači mala rijeka, ali se prevodila sa izrazom potok i tako će se i dalje prevoditi. Upravo u ovom hadisu uz ovu riječ u komentarima stoji da se tu, možda, u ovom hadisu radi i o jarku, kanalu za navodnjavanje.)

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Ibrahim, sin Sada, od Ibnu Šihaba, od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Govore:

Zaista Ebu Hurejrete umnožava (tj. mnogo priča) hadis (mnogo hadisa kazuje), a Allah je (Onaj što je) obećanje (kod Njega čvrsto da će nagraditi svakoga za ono što čini).

(Ako ja izmišljam, kazniće me, a ako vi mene objeđujete, ili neosnovano sumnjičite, kazniće vas.)

I govore: "Šta je za Iseljenike i Pomagače (razlog da) ne pričaju (onoliko mnogo) kao njegovi hadisi (ili kao njegova pričanja što su mnogobrojna, kao Ebu Hurejretovi hadisi, pričanja što su mnogobrojna)?" A zaista moja braća od Iseljenika (imaju razlog u tome da) zapošljavaše njih udaranje (rukama) u trgovima (po pijacama, tj. trgovanje u kojem se udara rukom o ruku). I zaista moja braća od Pomagača (imaju razlog u tome da) zapošljavaše njih rad (obrada) njihovih imanja. A bio sam čovjek bijednik (takav da stalno) slijedim poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na ponoći moga (svoga) stomaka (tj. u cijelosti), pa prisustvujem kada odsustvuju, i pamtim kada zaboravljaju. I rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, (jednoga) dana (ovo):

"Neće prostrijeti nijedan od vas svoju odjeću (ostavivši je razastrtu) dok završim ovu svoju besjedu (govor), zatim (da) skupi na k svojim prsima, pa (da) zaboravi od moje besjede (od moga govora ijednu) stvar ikada."

(Tj. "Ko učini to, neće nikad zaboraviti od moga govora ništa.")

Pa sam prostro (jednu) dolamu (ogrtač), (a) nije na meni (tada bila nikakva druga) odjeća osim nje, dok je završio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, svoju besjedu, zatim sam skupio nju (dolamu) k svojim prsima. "Pa tako mi (Onoga) koji je poslao njega sa Istinom (tj. tako mi Uzvišenog Boga koji je poslao njemu Istinu, poslao po njemu Istinu) nisam zaboravio od te njegove besjede do ovoga moga dana (ništa). Tako mi Allaha da nije dva odlomka u knjizi Allaha, ne bih pričao vama (nijednu) stvar nikada (a ti odlomci su ovo): "Zaista koji sakrivaju što smo spustili od jasnih dokaza....", do Njegovoga govora: ".... Milostivi."

(I iz ovoga pričanja Ebu Hurejreta vidi se da su se muslimani u vrijeme Muhameda a.s. bavili i zanimali raznim zanimanjima među koje spada i zemljoradnja, i voćarstvo i povrtlarstvo.)

